

КАЛІ ГОРАД ПРАЙГРАЕ ВЁСЦЫ?

Сакрэты поспеху сельскагаспадарчага прадпрыемства на прыкладзе ААТ «Маяк-78»

Дырэктар ААТ «Маяк-78» Іван ГАРГУН.

ГАСПАДАРСКАЯ РУКА

Іван ГАРГУН, дырэктар ААТ «Маяк-78», пасля вучобы ў Мар'інагорскім саўгастэхнікуме і службы ў арміі прыйшоў працаваць у гэту гаспадарку.

— Працюю на гэтым прадпрыемстве з сакавіка 1987 года, — угадвае ён. — Пачынаў як загадчык майстэрні, затым стаў галоўным інжынерам, пасля — намеснікам старшыні па вытворчасці. У студзені 1999 года стаў дырэктарам.

Іван Віктаравіч з задавальненнем паказвае нам сваю гаспадарку — новыя малочна-таварныя комплексы, палі, цэнтральную сядзібу... Усюды адчуваецца гаспадарская рука: ад дарог, фермаў і да дамоў, дзе жывуць супрацоўнікі прадпрыемства.

— Бачыце тую дарогу? Раней яе ледзь было відаць з-за хмызняку, рэйсавы аўтобус з-за галля не мог праехаць. Мы прывялі ўсё ў парадак: куцтоўе высеклі, плануюць пасля выкарчаваць пню.

Нават падчас своеасаблівай экскурсіі, якую дырэктар праводзіць для журналістаў, ён і на хвіліну не можа забыць пра сезонныя работы. Праезджаем міма палёў, дзе трактары ўносяць мінеральныя і арганічныя ўгнаенні. Іван Віктаравіч бярэцца за трубку і некаму тэлефонуе, пытаючыся, чаму не на полі п'юзна машына. Што называецца, чалавек на сваім месцы: у курсе абсалютна ўсіх нюансаў працы прадпрыемства, ведае, хто з супрацоўнікаў на якім участку і на якой машыне працуе...

— У Вялікім Сяле мы зрабілі вельмі шмат, — працягвае расказваць ён. — Паміж тым,

што мы атрымалі, калі мясцовы калгас да нас далучылі, і тым, што ёсць цяпер, вялікая розніца. Адрамантаваны фермы, пастаўлены новыя вокны.

У прадпрыемства ёсць і свае рэкорды, якія маюць далёка не раўны ўзровень. — Думаю, нямат у краіне прадпрыемстваў, якія змаглі б за такі кароткі час пабудаваць малочна-таварны комплекс (МТК) сваімі сіламі і ўвесці яго ў эксплуатацыю: у сакавіку гэтага года ў нас пачалося будаўніцтва, 24 кастрычніка мы ўжо пачалі даць кароў у новым МТК, — адзначае Іван Гаргун. — Так хутка атрымалася, таму што ўжо ў 2012 годзе наш першы комплекс у вёсцы Папкі пабудавалі так званым гаспадарчым спосабам, то бок сваімі сіламі.

Такім чынам і непасрэды будаўнікі, і кіраўнікі атрымалі неабходны вопыт.

— Гаспадарчы спосаб — гэта таннае будаўніцтва. Сёння за 20 мільярдаў рублёў пабудаваць комплекс амаль немагчыма, а мы змаглі! Звычайна ж выдаткі на такое будаўніцтва складаюць прыкладна 100 мільярдаў. Плануем, што комплекс акупіцца за 3 гады.

ГАЛОЎНЫ РЭСУРС

— Усім супрацоўнікам мы раздалі па 2,5 тоны бульбы, — распавядае дырэктар прадпрыемства пра падтрымку, якую гаспадарка аказвае сваім супрацоўнікам. — Тым, хто трымае дапаможную гаспадарку, прадаём збожжа па сабекошце, а таксама бясплатна забяспечваем сенам і саломой. Пенсіянерам, якія працвалі ў нас, плануем адвесці па чатыры сеткі бульбы.

— Раней людзям давалі соткі, — успамінае Іван Віктаравіч. — Але цяпер у гаспадарцы ад гэтай практыкі адмовіліся. Прадпрыемства само ўбірае ураджай, а пасля бульбу атрымлівае кожны супрацоўнік — абсалютна бясплатна.

І гэта не кажучы пра падарункі пад Новы год, пра святочныя забавляльныя мерапрыемствы. Кіраўніцтва арганізацыі прытрымліваецца такога пункту гледжання: самы галоўны рэсурс — гэта людзі.

— Што цікава, працоўны аддзяленні ў арганізацыі — а яго ў вёсцы бяруць звычайна зімой, калі працы менш, — складае 35 дзён.

ДАВЕДКА

У 1978 годзе ў рэспубліцы выраслі зрабіць у кожным раёне па авечкагадоўчай гаспадарцы. У Дзяржынскім раёне ад калгаса, які ў той час насіў імя Максіма Горкага, узлі частку і стварылі калгас «Маяк», які павінен быў атрымаць вышэйзгаданую спецыялізацыю. Аднак, які аказаўся, трывае авечка калгаса нерэнтабельна, і ён стаў спецыялізавацца на вытворчасці мяса і малака, гэтага напрамку гаспадарка прытрымліваецца і дагэтуль. У 1994 годзе калгас пераймяноўваецца ў сельскагаспадарча-прамысловы кааператыву «Маяк», пазней, у 2001-м, — у СВК «Маяк-78».

У 2003 годзе Дзяржынскі райвыканкам вырашыў далучыць да СВК стратную гаспадарку «Скірмантава», якая знаходзіцца прыкладна за 40 кіламетраў ад цэнтральнай сядзібы «Маяка» — вёскі Журавінка. У 2011 годзе кааператыву быў рэарганізаваны ў адкрытае акцыянернае таварыства «Маяк-78», праз два гады было праведзена новае ўзбуйненне — далучылі частку філіяла «Вялікасельскі», які раней належаў Дзяржынскаму райаграсэрвісу. Цяпер у гаспадарцы прыкладна 5 тысяч гектараў зямлі. Акрамя жывёлагадоўлі, яна спецыялізуецца на раслінаводстве, вырошчваюцца збожжавыя культуры, а таксама рапс, цукровыя буркі, бульба, кукуруза. Прадпрыемства змагло «выягнуць» слабыя гаспадаркі, якія былі далучаны да яго. Сёння яно актыўна будуюць: у 2012 годзе запусцілі малочна-таварны комплекс у вёсцы Журавінка, сёлта, менш за месяц таму, — такі ж комплекс у Целяшэвічы.

«Маяк-78» аб'ядноўвае 17 населеных пунктаў. Агульная зямельная плошча акцыянернага таварыства складае прыкладна 5 тысяч гектараў. У склад гаспадаркі ўваходзіць 3 вытворчыя участкі, 2 малочна-таварныя комплексы, адна малочна-таварная ферма, комплекс па гадоўлі і адкорме маладняку буйной рагатай жывёлы. У гаспадарцы таксама маецца тры машыныя двары, тры рамонтныя майстэрні, піпарама, сталова.

На прадпрыемстве працуе амаль 200 чалавек. Сёлта рэнтабельнасць арганізацыі, па розліках кіраўніцтва, павіна склаці прыкладна 12% (для параўнання, у мінулым годзе яна была на ўзроўні 10%). Чысты прыбытак плануецца на ўзроўні прыкладна 7 мільярдаў.

Калі браць па галінах, то па жывёлагадоўлі ўсё пагадоўе складае звыш 2800 жывёл, з іх 1114 — дойнае каровы. Валавы надой за 10 месяцаў гэтага года склаў 7 443 цэнтнеры. У параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года малака сёлта атрымалі на 13% больш. Сярэдні надой на карову за 10 месяцаў гэтага года склаў 4262 кілаграмы. Сярэдняя ураджайнасць збожжавых — 56,3 цэнтнера з гектара, а гэта на 24% больш за сярэднюю леташнюю. Ураджайнасць бульбы сёлта склаў 310 цэнтнераў з гектара — гэта аж на 48% больш у параўнанні з мінулым годам.

«У ВЁСЦЫ ЖЫЦЬ ЛЕПШ»

— Я давярэю моладзі, — прызначае Іван Віктаравіч. — Прыкладна 60% спецыялістаў у нас — маладыя людзі да 30 гадоў. З некаторымі спецыялістамі нам удалося сустрэцца. Было вельмі прыемна бачыць, што маладыя людзі сапраўды любяць сваю працу, сваю вёску і не збіраюцца мяняць гэта на часта надуманыя бонусы гарадскога жыцця.

Заатэхнік-селекцыянер Святлана МАЛЕВІЧ — сімпатычная, усмешлівае дзяўчына — працуе на прадпрыемстве ўжо шэсць гадоў.

— Займаюся ўзнаўленнем статку, — расказвае яна. — Адукацыю атрымала ў Ільянскім аграрным каледжы, што ў Вілейскім раёне. Сама родам я з той жа вёскі — Ілья. Напачатку размеркаванне я адпрацавала ў Берасіно, пасля прыехала працаваць сюды, тут і замуж выйшла. Праца падабаецца, умовы яе таксама. Я ўвогуле лічу, што ў вёсцы лепш жыць, чым у горадзе. Але, натуральна, кожны выбірае для сябе.

Калега Святланы Ангеліна АСЯДОЎСКАЯ працуе ветэрынарным урачом, сюды прыехала па размеркаванні.

— Сама я мінчанка, — заўважае дзяўчына. — Працюю тут, у вёсцы, ужо другі год пасля Смільавіцкага аграрнага каледжа. Праца падабаецца, даведваюся паступова шмат новага, атрымліваю неабходны вопыт. Мне як маладому спецыялісту прадставілі надарнае жыллё, зрабілі там рамонт. Цалкам верагодна, што пасля размеркавання застануся тут працаваць.

Клапоціцца пра здароўе кароў заатэхнік-селекцыянер Святлана МАЛЕВІЧ і ветэрынарны ўрач Ангеліна АСЯДОЎСКАЯ.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА: ДУМКА МАЛАДЫХ

Яўген КЛИМАНЕЦ, намеснік дырэктара па эканамічных пытаннях, працуе тут ужо шосты год. Сам ён родам са Століна, там жа атрымаў і першую адукацыю ў Столінскім аграрна-эканамічным каледжы, пасля скончыў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт па спецыяльнасці «Маркетолг-лагістыка». Сваю кар'еру ў ААТ «Маяк-78» пачынаў у пасадзе галоўнага эканаміста, а гады два таму стаў намеснікам кіраўніка па эканамічных пытаннях.

— Дзяцінства і юнацтва я правёў у Століне, — распавядае ён пра сваё жыццё. — Нездзе ў 2003 годзе пераехаў у Мінскую вобласць, ажаніўся. Уладкаваўся на працу ў «Маяк-78». Напачатку, прызнаюся шчыра, застацца тут планавалі на год ці трохі больш. Але, што называецца, зачэпнілі: да мяне добра ставіліся і кіраўнікі, і калектыв, заробная плата таксама на ўзроўні.

Непасрэдына абавязкі Яўгена — кантроль за выкананнем нормаў выпрацоўкі, расходаваннем паліва, эканомія матэрыялаў і энэргарэсурсаў. Акрамя гэтага, хлосец курьеру бухгалтарскія справаздачы, працэс рэалізацыі прадукцыі.

— Увогуле, усё, што звязана ў нейкай ступені з фінансамі, — гэта мае, — абавязнае суразмоўца. — Мне мая праца падабаецца: калі б не падабалася, не працаваў бы. Сапраўды, ёсць такое, калі людзі працуюць вымушана, але гэта не пра мяне.

«Маяк-78» мае шмат маладых супрацоўнікаў. Я пакаваліся ў Яўгена, які можна пералапіць тэндэнцыю адтоку моладзі з вёсак.

— У першую чаргу трэба развіваць населеныя пункты, — упэўнены намеснік дырэктара. — Як ні круці,

Намеснік дырэктара па эканамічных пытаннях Яўген КЛИМАНЕЦ.

у многіх вёсках нават клуба няма, бібліятэкі, магазіна. Акрамя гэтага, адна з асноўных бед сельскай гаспадаркі — напружаны працоўны графік. Трэба яго аптымізаваць такім чынам, каб людзі мелі вольны час, выхадныя дні, каб у іх была магчымасць вырашыць нейкія асабістыя пытанні. Пакуль жа большасць сельскагаспадарчых прадпрыемстваў адчувае так званы «кадравы голод»: працуюць з тымі людзьмі, якія ёсць. Калі б людзей хапала, можна было б арганізаваць працу паазнаменна ў сезон асабліва напружанай працы — каб у супрацоўнікаў былі выхадныя дні. Што да зарплат, то канкрэтна на нашым прадпрыемстве, дзе людзі сапраўды працуюць, ёсць добрая аддача. У горадзе такая ёсць далёка не ва ўсіх.

У некаторых прадпрыемстваў сёлта былі праблемы з затрымкай заробнай платы. Яўген расказваў, што нават калі прадпрыемства павіна выплаціць нейкі доўг і ў той жа час яно павіна выдаваць заробную плату, то ў першую чаргу выплачваецца зарплата.

— Мы знаходзім нейкі кампраміс са сваімі крэдыторамі, банкам. Але гэта адзінававы выпадак. Часцей за ўсё, калі зарплата і затрымліваецца (перарадоўшчыні не заўсёды своечасова расплачваюцца за нашу прадукцыю), то, як правіла, яе затрымліваюць для... адміністрацыі.

Гаворачы пра дасягненні гаспадаркі, Яўген Кліманец у першую чаргу называў прывядзены ў парадак стратны гаспадаркі, якую далучылі да ААТ «Маяк-78» два гады таму.

— Вы самі бачылі: там сёння працуе новы малочна-таварны комплекс «Целяшэвічы». Але ж тую гаспадарку далучылі ў такім разбураным стане, што нават і ўя-

віць складана. Паступова ўсё прывялі ў парадак: будынік, майстэрні, забяспечылі тэхнічнай філіяла. Самае вялікае дасягненне ў тым, што мы пастараліся забяспечыць годную зарплату для тых людзей, што працуюць у нас.

Кожны год ААТ «Маяк-78» займае ў раёне прызывыя месцы ў п'ярых намінацыях — то па вытворчасці кармоў, то па нарыхтоўцы збожжа, то па вытворчасці бульбы. Сярэдняя зарплата па прадпрыемстве, па інфармацыі намесніка дырэктара па эканамічных пытаннях, складае прыкладна 6,5-6,8 мільёна рублёў.

— У нас чым больш працуюць, тым больш атрымліваем, — адзначае ён. — Людзі, якія старанна працуюць, могуць атрымаць і 10, і 15 мільёнаў.

Што да новых супрацоўнікаў, то штогод прадпрыемства рытуе спецыяльную інфармацыю, афармляе брашуркі і сустракаецца з выпускнікамі школ.

— Натуральна, ёсць дзеці, якія працуюць у нас на сезонных работах, яны і так нас ведаюць і часта прыходзяць працаваць пасля заканчэння каледжа менавіта сюды.

На маё пытанне пра сённяшняе ролі сельскай гаспадаркі суразмоўца ўпэўнена адказвае — ролі дастаткова важная.

— Сёння вельмі важна забяспечыць харчовую бяспеку, а не толькі бяспеку эканамічную або нацыянальную, — лічыць Яўген. — Для нашай невялікай краіны з вельмі абмежаванымі прыроднымі рэсурсамі харчаванне — адна з тых крыніц, якую можна выкарыстаць для забеспячэння дабрабыту народа ў цэлым і кожнага грамадзяніна ў прыватнасці. Тым больш што ў нашай краіне сельская гаспадарка падтрымліваецца на дастаткова высокім узроўні — будуюцца аграгарадкі, абнаўляецца тэхніка — адным словам, гэта ўсё не запущана.

ПРАЦА ЗАЎСЁДЫ ВЫГАДНАЯ

Пасля Беларускага аграрна-тэхнічнага ўніверсітэта ў гаспадарку прыйшоў працаваць Дзяніс ГАРГУН, які сёння займае пасаду намесніка дырэктара па вытворчасці. У арганізацыі працуе ўжо восем гадоў, пачынаў ён як загадчык гаражоў.

Намеснік дырэктара па вытворчасці Дзяніс ГАРГУН.

— Сённяшняе мае абавязкі — арганізацыя ўсёй вытворчасці: жывёлагадоўлі, раслінаводства. Таксама я працую з інжынерамі — паколькі я сам інжынер, то мне гэта працее. Што да жывёлагадоўлі, то наш дойнае стадак складаецца з 1114 кароў. Вырошчваем рэдкае культуры — збожжавыя, бульбу, цукровыя буркі.

Усё ў арганізацыі 4300 гектараў раллі, але выноўваец чатырохпольны сэвазаварот, па словах Дзяніса, не так проста.

— Тыя ж буркі растуць не ўсюды, напрыклад пясчаная зямля для іх не падыходзіць, — дзеліцца нюансамі паляводства малады намеснік дырэктара. — Мы падбіраем месца для раслін з уплывам глебы. Уводзіць дадаткова нейкія культуры для нас будзе складана. У цэлым жа ў нас хапае кармоў для жывёлы, але хацелася б арганізаваць яшчэ і перапрацоўку — каб можна было прадаваць нейкія лішкі.

Параўноўваючы старыя і новыя тэхналогіі вядзення сельскай гаспадаркі, Дзяніс Гаргун заўважае, што яшчэ некалькі гадоў таму метады, тэхніка былі дастаткова адсталыя ў параўнанні з сённяшнімі.

— За апошнія нават не восем, а тры гады па тэхналогіях раслінаводства, жывёлагадоўлі мы зрабілі добры крок наперад, — адзначае Дзяніс, — навучыліся больш граматына працаваць з кармавой базай, цяпер мы нават вырабляем свае камбікормы. У той жа час нам ёсць да чаго імкнуцца. Увогуле, новыя малочна-таварныя комплексы будуцца для таго, каб можна было нарошчваць пагадоў, надой. Тое, што гаворачы — маўляў, сёння гэта нявыгадна, — няпраўда. Выгадна ўсё, калі ёсць, што прадаць. Малако — бяруць, мяса — таксама бяруць.

Так выглядае кароўнік комплексу «Целяшэвічы».

Пад пільным вокам Марыі ПЕТРУКОВІЧ, загадчыцы комплексу «Целяшэвічы», праходзяць працэсы даення і мыцця абсталявання.

ЛЮДЗІ, ЯКІ НЕ ПАДВЯДУЦЬ

Васіль ГАРОШКА — трактарыст-машыніст, яго кіраўніцтва арганізацыі ведае як аднаго з самых надзейных работнікаў. За ім замацавана шмат тэхнікі, ён, што называецца, і сее, і жне. Менавіта яго рэгулярна вылучае кіраўніцтва і калектыв на розныя ўшанаванні, на атрыманне прэміяў ад раёна. У напружаныя перыяды на яго можна разлічваць як на чалавека, які дакладна не падвядзе. А яшчэ ён рэгулярна ўдзельнічае ў розных спартыўных мерапрыемствах. Што цікава, падчас уборкі збожжавых яму дапамагае яго сын. У арганізацыі разлічваюць, што пасля вучобы хлосец працягне справу бацькі.

Алег КАРНЕЕУ — механізатар, адзін з самых сталых супрацоўнікаў прадпрыемства. Зараз працуе на спецыяльным буракауборачным камбайне, пачала Карнеў знаходзіцца ў шэрагу супрацоўнікаў, на якіх трываюць явенія і асенія паллявыя работы.

Аляксандр РАГАУЦОУ працуе на некалькіх відах тэхнікі — бульбауборачны камбайн, збожжауборачны трактар з рознымі прычэпамі — і выконвае сваю працу якасна і свачасова.

Механізатары Юрыі ХАРЫБІН і яго калега Мікалай ШАВЕЛЬ прыйшлі працаваць у арганізацыю нядаўна, але добра ўзяліся за працу, паказваюць высокую вынікі. Гэта маладыя работнікі з добрым патэнцыялам.

Цяляціны Надзея ВАЙЦЯХОВІЧ і Ніна ШУКЕЛОВІЧ забяспечваюць стабільную захаванасць маладняку, даглядаюць жывёл так, што тыя растуць здаровымі і моцнымі. Жанчыны, па словах кіраўніцтва, адэкватна рэагуюць на змяненні ў тэхналогіі ўтрымання скаціны.

Што да спецыялістаў, то Святлана МАЛЕВІЧ, граматына заатэхнік-селекцыянер, некаторы час ўзначальвала цэлы комплекс. Галоўны інжынер Аляксандр КАРАКІН — каштоўны работнік, добра ведае, як і што трэба рабіць.

Галоўны ветурач Ангеліна АСЯДОЎСКАЯ — маладая дзяўчына, якая прыйшла працаваць у ААТ «Маяк-78» пасля заканчэння аграрнага каледжа, пачала працоўную дзейнасць затрачым і ўжо праз год узначаліла службу.

Галоўны дыспетчар Таццяна ДОЎЖЫК — умела і з вялікім прафесіяналізмам каардынуе працу вялікай колькасці аўтамабільнай і сельскагаспадарчай тэхнікі, не дапускае зрываў і тэхналагічных прастояў.

БУДАВАЦЬ ТАК, КАБ ГЭТА АКУПІЛАСЯ

Намеснік дырэктара па будаўніцтве Аляксандр ГУД пачаў працаваць у арганізацыі ў 1992 годзе — у свой час быў майстарам, прапрабам. Цяпер ён займае дастаткова высокую пасаду, але і адказнасць мае немалую.

— Асноўная мая праца на працягу апошніх двух гадоў — гэта будаўніцтва двух новых малочна-таварных комплексаў, а таксама рамонт будынкаў, будаўніцтва новых дамоў для тых нашых супрацоўнікаў, якія маюць патрэбу ў жыллі, — пералічвае суразмоўца. — Для таго, каб зменшыць кошт будаўніцтва, — не купляць вокны, а рабіць іх самім — мы выкупілі абсталяванне для вытворчасці еўраокнаў. Навучылі персанал, і цяпер толькі закупляем камплектуючыя. Гэтая вытворчасць у любым выпадку акупіцца: будынак у нашай арганізацыі шмат і, натуральна, усюды патрэбны вокны. Цяпер, напрыклад, рытуецца пляцоўка для трэцяга комплексу, закупаюцца камплектуючыя, жалеабатонныя канструкцыі.

Жыллё для супрацоўнікаў будуюцца па меры запатрабаванасці. Калі чалавек працуе на прадпрыемстве не выпадкова, а плануе застацца тут і надалей, то яму даецца жыллё.

— Наша гаспадарка не будзе так, каб толькі будаваць, — заўважае Аляксандр Канстанцінавіч, — толькі калі ёсць чалавек, якому неабходна жыллё. У нас стаялі закрытыя дзіцячыя садкі, пачатковая школа — іх пераарбілі ў пяць кватэр для нашых спецыялістаў. Як правіла, у нас большая частка жылля дамоў — прыватна-выставаныя: нашы супрацоўнікі выкупілі дамы ў прадпрыемства. Яны працягваюць працаваць у нас, але даглядаюць дом самі — гэта нават лепш.

Адказваючы на пытанне, што яшчэ неабходна зрабіць у галіне будаўніцтва на прадпрыемстве, Аляксандр Канстанцінавіч заўважаў, што яму хацелася б правесці добраўпарадкаванне тых вёсак, якія ўваходзяць у склад прадпрыемства.

Намеснік дырэктара па будаўніцтве Аляксандр ГУД.